

ประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์
อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

The Efficiency of Government of Sangha Administrators in Sangha
Affairs Administration in Khueang Nai District Ubonratchathani Province

พระวิชาญ วุฑฒิโก, พระเดชฯ คุณสมปนโน, ก้องพิพัฒน์ กองคำ,
เมษชัย ใจสำราญ และ พระจรัญ สุวโจ

คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
จ.ขอนแก่น Phravichan Wuttigo, Phradecha Kunasampanno, Kongphipat Kongkam,

Meschai Jaisamran and Phracharan Suvajo

Author for Correspondence : Email: aishinihewo6969@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี 2) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขของพระสังฆาธิการต่อประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูล จำนวน 107 ชุด นำมาวิเคราะห์ประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 107 รูป เจ้าอาวาส จำนวน 63 รูป ร้อยละ 58.90 รองเจ้าอาวาส 18 รูป ร้อยละ 16.80 ผู้ช่วยเจ้าอาวาส 26 รูป 24.30

ประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า 1) ด้านการเผยแผ่ อยู่ในระดับมาก 2) ด้านการศึกษา อยู่ในระดับมาก 3) ด้านการปกครอง อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, การปกครอง, พระสังฆาธิการ

Received date:22/11/2561, Accepted date:1/12/2561 , Published date: 30/12/2561

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the efficiency of government of Sangha administrators in Sangha affairs administration in Khueang Nai district Ubon ratchathani province and, 2) to study the problems and the solutions of the efficiency of government of Sangha administrators in Sangha affairs administration in Khueang Nai district Ubonratchathani province. The researchers collected data from 107 respondents, and analyzed the data by percentage, mean, standard deviation statistics. The result were as follows:

Most of the respondents (58.90 percent) were abbots, and 16.80 percent of the respondents were deputy –abbots. The respondents(24.30 percent) were assistant abbots.

The overall efficiency of Sangha government of the administrators in Sangha affairs administration in Khueang Nai district, Ubonratchathani province was at a high mean level. While considering each dimension, it was found that governing dimension was at a high mean level, the dimension of Buddhist study and Buddhist propagation were at high mean level.

Keywords: Efficiency, Government, Sangha Administrators.

บทนำ

การปกครองคณะสงฆ์มีความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็ง และการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์ถือเป็นตัวแทนหรือเป็นสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระบรมศาสดาของพุทธศาสนิกชน ซึ่งทำหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจเผยแผ่สืบสานและถ่ายทอดพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ได้บัญญัติไว้เพื่อให้ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนาได้นำพระธรรมคำสอนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม การเผยแผ่สืบสานและถ่ายทอดพระธรรมคำสอน ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถือเป็นภารกิจสำคัญที่คณะสงฆ์จะต้องปฏิบัตินอกจากนั้นการปฏิบัติและการดำรงชีวิตของพระภิกษุตามพระธรรมวินัยสามารถสร้างความศรัทธา ความเลื่อมใสให้เกิดขึ้นแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไป ทั้งยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้พุทธศาสนิกชนได้ตระหนักถึงหน้าที่ของตนในฐานะชาวพุทธ

ปัจจุบันการปกครองคณะสงฆ์ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญเพราะถ้ามีระบบปกครองดีศาสนาก็มีความเจริญมั่นคง การปกครองหรือการบริหารที่ดีนั้น จะต้องมียุทธวิธีแบบและวิธีการจัดการหรือมีแนวคิด

ซึ่งขึ้นอยู่กับงานมอบอำนาจกระจายงานให้ผู้อยู่ฝ่ายบริหารระดับต่างๆ รับผิดชอบตามความรู้ความสามารถของตน และพัฒนาการในด้านต่างๆ เพราะการปกครองคณะสงฆ์ปัจจุบันนี้มีอำนาจรัฐและจารีตประเพณีเข้ามาเกี่ยวข้อง เมื่อมีอิทธิพลเกิดขึ้นต้องอาศัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์เป็นเกณฑ์จัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์

การปกครองคณะสงฆ์ถือว่าเป็นหัวใจหลักในงานบริหารจัดการกิจการของคณะสงฆ์การปกครองหรือการบริหารที่ดีนั้น จะต้องมีความรู้แบบและวิธีการจัดการหรือมีแนวคิด ซึ่งขึ้นอยู่กับงานมอบอำนาจกระจายงานให้ผู้อยู่ฝ่ายบริหารระดับต่างๆ รับผิดชอบตามความรู้ความสามารถของตน (พระครูสันติธรรมมาภิรัต (บุญชัย สนติกโร), 2557 : 2) เช่น ด้านการเผยแผ่ การศึกษา และการปกครอง ให้ดำเนินไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎระเบียบ มหาเถรสมาคม ข้อบังคับ มติ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราชหรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตน โดยเฉพาะปัจจุบันนี้ วิทยาการด้านการบริหารและการจัดการก้าวหน้าไปมากคณะสงฆ์ควรจะได้ใช้วิทยาการเหล่านั้นมาช่วยเสริมการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์ กิจการคณะสงฆ์บางอย่างอาจอาศัยการบริหารแบบราชการของฝ่ายบ้านเมือง กิจการคณะสงฆ์บางอย่างอาจอาศัยการบริหารที่คล่องตัวแบบภาคเอกชนและกิจการบางอย่างต้องบริหารตามหลักพระธรรมวินัย

ทั้งนี้แม้ว่าประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์อำเภอเขื่องในจังหวัดอุบลราชธานี ในปัจจุบันเป็นไปด้วยความเรียบร้อย แต่ผู้วิจัยต้องการศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี ให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด โดยเฉพาะปัจจุบันนี้ วิทยาการด้านการบริหารและการจัดการก้าวหน้าไปมากคณะสงฆ์ควรจะได้ใช้วิทยาการเหล่านั้นมาช่วยเสริมการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์ กิจการคณะสงฆ์บางอย่างอาจอาศัยการบริหารแบบราชการของฝ่ายบ้านเมือง กิจการคณะสงฆ์บางอย่างอาจอาศัยการบริหารที่คล่องตัวแบบภาคเอกชน และกิจการบางอย่างต้องบริหารตามหลักพระธรรมวินัย พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2541: 45) อีกทั้งในปัจจุบันงานกิจการคณะสงฆ์มีเพิ่มมากขึ้น ทำให้พระสังฆาธิการจำต้องเร่งปรับตัวเพื่อทำงานเชิงรุก เพื่อให้เกิดการกระตุ้นงานคณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพกว่าเดิม โดยเฉพาะพระสังฆาธิการผู้มีประสิทธิภาพในการปกครอง อาจจะมีเวลาในการดูแลการบริหารได้ไม่ทั่วถึง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์รวมทั้งอาจทำให้เกิดการวางแผนพัฒนาศาสนวัตถุและศาสนบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้แม้แต่การจัดระบบหนังสือโต้ตอบหรือการประสานงานกับเจ้าคณะปกครองสงฆ์ก็ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและราบรื่น เพราะพระสังฆาธิการบางรูปไม่สามารถเขียนหนังสือราชการได้หรืออาจไม่เข้าใจเรื่องงานเอกสารส่งผลให้การรายงานตามระเบียบของคณะสงฆ์บางอย่างล่าช้าออกไป จึงเป็นภาระของเจ้าคณะปกครองชั้นสูงขึ้นไปที่จะต้องเอาใจใส่ดูแลเป็นพิเศษ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี ว่าได้ปฏิบัติ

หน้าที่ตามพระธรรมวินัย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์และระเบียบ ข้อบังคับ กฎมหาเถรสมาคมอย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนและพัฒนากิจการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอลือชัย จังหวัดอุบลราชธานี ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป ทั้งยังเป็นกรณีศึกษาเพื่อนำไปวางแผนพัฒนากิจการคณะสงฆ์ในอำเภออื่น และจังหวัดอื่นๆ ด้วย ผู้วิจัยในฐานะ เป็นพระภิกษุในเขตพื้นที่การปกครองอำเภอลือชัย จังหวัดอุบลราชธานี จึงมีความสนใจที่จะศึกษาประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์สังกัดมหานิกาย อำเภอลือชัย จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาในระบบการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอลือชัย จังหวัดอุบลราชธานี ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ อำเภอลือชัย จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหาประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ อำเภอลือชัย จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีการ ศึกษาและวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ อำเภอลือชัย จังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหาประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ อำเภอลือชัย จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ทำการศึกษาค้นคว้า คือ พระสังฆาธิการที่มีอำนาจในการปกครอง ในอำเภอลือชัย จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 107 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามผสมผสานระหว่างแบบตรวจสอบรายการ (Check List) กับแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งการสร้างเครื่องมือได้ประยุกต์ใช้หลักการและวิธีการสร้างเครื่องมือของไลเคิร์ต (Likert) โดยแบ่งโครงสร้างออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ และวุฒิการศึกษาทางธรรม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 ประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ อำเภอลือชัย จังหวัดอุบลราชธานี

1. ด้านการเผยแผ่
2. ด้านการศึกษา
3. ด้านการปกครอง

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open – ended Questions) ประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

นำเครื่องมือคือ แบบสอบถาม ที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง (validity) ความเหมาะสมทั่วไปรวมทั้งตรวจสอบภาษาที่ใช้ เนื้อหาและปรับปรุงแก้ไขโดยเลือกข้อมีค่า ioc ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งได้ค่า ioc เท่ากับ 1 นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทำการทดลอง (Try- Out) กับประชากรที่ไม่ได้ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 107 ชุด โดยใช้กับพระสังฆาธิการ อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 107 ชุด โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.71 นำแบบสอบถามไปแจกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้แก่ พระสังฆาธิการ อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 107 รูป ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 107 รูป เป็นพระสังฆาธิการที่ ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส คิดเป็นร้อยละ 58.90 รองลงมาดำรงตำแหน่ง รองเจ้าอาวาส คิดเป็นร้อยละ 16.80 และดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยเจ้าอาวาส คิดเป็นร้อยละ 24.30 ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.40 รองลงมาได้แก่ อายุ 61 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 29.00, อายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.80, อายุ 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.90 และมีอายุระหว่าง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.90 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีพรรษา 21 พรรษาขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 33.60 รองลงมาได้แก่ 16-20 พรรษา คิดเป็นร้อยละ 25.30, พรรษา 11-15 พรรษา คิดเป็นร้อยละ 24.30, ต่ำกว่า 5 พรรษา คิดเป็นร้อยละ 9.30 และมีพรรษาระหว่าง 6-10 พรรษา คิดเป็นร้อยละ 7.50 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีวุฒิมัธยมศึกษา จำนวน 40 รูป คิดเป็นร้อยละ 37.40 รองลงมาได้แก่ วุฒิปริญญาตรี จำนวน 28 รูป คิดเป็นร้อยละ 26.20, วุฒิประถมศึกษา จำนวน 23 รูป คิดเป็นร้อยละ 21.50, วุฒินุปรียญ จำนวน 12 รูป คิดเป็นร้อยละ 11.20 และจำนวนน้อยที่สุดมีวุฒิปริญญาโทหรืออื่นๆ จำนวน 4 รูป คิดเป็นร้อยละ 3.70 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีวุฒินักธรรมชั้นเอก จำนวน 94 รูป คิดเป็นร้อยละ 87.80 รองลงมาได้แก่ นักธรรมชั้นตรี จำนวน 5 รูป คิดเป็นร้อยละ 4.70, นักธรรมชั้นโท จำนวน 5 รูป คิดเป็นร้อยละ 4.70 และไม่มีวุฒินักธรรม จำนวน 3 รูป คิดเป็นร้อยละ 2.80

ประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จังหวัดอุบลราชธานี อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี มีจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเผยแผ่ ด้านการศึกษา และด้านการปกครอง โดยแบ่งตามด้านต่างๆ ดังนี้

- 1) ด้านการเผยแพร่ ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83
- 2) ด้านการศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.88
- 3) ด้านการปกครอง ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62

อภิปรายผลการวิจัย

ประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ อำเภอเมืองในจังหวัดอุบลราชธานี

ด้านการเผยแพร่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.05 ซึ่งสอดคล้องกับ กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (2558 : 188) กล่าวว่า หน้าที่ในการเผยแพร่หลักธรรมของวัดหรือพระสงฆ์ส่วนมากเป็นการจัดการเทศนาอบรมสั่งสอนประชาชนให้เกิดศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาและตั้งอยู่ในสัมมาปฏิบัติเพื่อเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ ซึ่งเป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาสวัดต่างๆ เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะสงฆ์ อำเภอและเจ้าคณะจังหวัด จะต้องทำหน้าที่เผยแพร่พระศาสนา

ด้านการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.05 จากการศึกษา กล่าวคือ ในเรื่องการดูแล เร่งรัดให้มีการเรียนการสอนนักเรียนอย่างทั่วถึง รองลงมาคือ การส่งเสริมให้ครูสอนพระปริยัติธรรมได้ทำหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ตามโอกาส ซึ่งสอดคล้องกับ พระมหาสมทรง สิรินโร และคณะ (2525: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง บทบาทของวัดและพระสงฆ์ไทยในอนาคต กล่าวว่าบทบาทที่วัดและพระสงฆ์จะทำได้คือ การศึกษา การเผยแพร่และการสงเคราะห์ ซึ่งในส่วนของการศึกษานั้น เป็นการให้บริการด้านการศึกษาแก่พระสงฆ์ คือ การมีโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ นับเป็นทางหนึ่งในการสร้างอุบาสก อุบาสิกา ให้ได้พุทธศาสนิกชนที่มีคุณภาพและเป็นกำลังของศาสนา อีกประการหนึ่งก็คือการสอนวิชาศีลธรรมตามโรงเรียนต่างๆ เป็นการอนุเคราะห์สังคมด้วยธรรมทาน การที่ให้พระสงฆ์ได้เข้าไปมีบทบาทในการศึกษาของชาติดังกล่าวนี้นี้จะทำให้เยาวชนและสังคมเห็นความสำคัญของวัดและพระสงฆ์ และได้สอดคล้องกับ พระไพศาล วิสาโล (2546: 275-277) กล่าวว่า การเล่าเรียนทางวิชาการพุทธศาสนาที่เรียกว่าปริยัติและปฏิบัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในชุมชนสงฆ์และกลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยทำให้ประชาชนมีหลักธรรมทางพุทธศาสนาในการดำรงชีวิตนับว่ามีความสำคัญมาก

ด้านการปกครอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.18 กล่าวคือ ในด้านการปกครองมากที่สุดในเรื่องการทำวัตรสวดมนต์ เข้า - เียน รองลงมาคือ การเข้าร่วมประชุมพระสังฆาธิการตามวาระโอกาสต่างๆ ที่ผู้บัญชาเหนือตนจัดให้มีการประชุมซึ่งสอดคล้องกับ

พระพุทธวรญาณ (ทองย้อย กิตติทินโน) (2548:52-53) กล่าวว่างานปกครองเป็นงานของผู้นำเป็นงานหลักซึ่งกว้างขวางยิ่งใหญ่และละเอียดอ่อนยิ่งกว่างานทั้งหลายและเป็นงานที่ทำไม่สำเร็จต้องคอยปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันอยู่ตลอดเวลาถ้างานปกครองดำเนินไปอย่างใดงานอื่นๆก็จะดำเนินไปอย่างนั้นถ้างานปกครองดำเนินไปไม่ได้งานบริหารลักษณะอื่นๆก็จะดำเนินไปไม่ได้เช่นกัน ผู้ปกครองวัดก็คือเจ้าอาวาสซึ่งเป็นพระสังฆาธิการอันดับที่ 9 เป็นผู้มีควมรับผิดชอบต่อการพระศาสนาอย่างยิ่งใหญ่

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ด้านการเผยแผ่ พระสังฆาธิการและพระภิกษุสงฆ์ขาดงบประมาณในการเผยแผ่เชิงรุก
2. ด้านการศึกษา ภิกษุสามเณรในเขตชนบทขาดงบประมาณสนับสนุนในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น
3. ด้านการปกครอง เจ้าอาวาสขาดความเข้าใจเรื่อง กฎหมาย กฎข้อบังคับ ระเบียบคำสั่ง ประกาศของมหาเถรสมาคม

บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ.(2540). **คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยเรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- พระครูสันติธรรมาภิรต (บุญชัย สุนติกโร). (2557). การพัฒนารูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15. **วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพุทธวรญาณ (ทองย้อย กิตติทินโน). (2548). **ธรรมญาณนิพนธ์ : 100ปี พระพุทธวรญาณ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พระไพศาล วิสาโล. (2546). **พระพุทธศาสนาไทยในอนาคตแนวโน้มและทางออกจากวิกฤต**, กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2541). **นิติศาสตร์แนวพุทธ**. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระมหาสมทรง สิรินโร. นายแพทย์ประเวส วะสี. นายสมบุรณ์ สุขสำราญ และ ส. ศิวรักษ์. (2525). **บทบาทของวัดและพระสงฆ์ไทยในอนาคต**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทเกล็ดไทยจำกัด